

Lawrence O. Richards

PLNÁ BOŽIA VÝZBROJ

Oslobod'
svoj život
zo satanových
schém

 ZACHEJ®.sk

PLNÁ BOŽIA VÝZBROJ

Oslobod'
svoj život
zo satanových
schém

Lawrence O. Richards

PLNÁ BOŽIA VÝZBROJ

Oslobod'
svoj život
zo satanových
schém

© Copyright 2013 by Lawrence O. Richards
Originally published in English under the title:
The Full Armor of God
by Chosen Books, a division of Baker Publishing Group,
Grand Rapids, Michigan, 49516, U.S.A.
All rights reserved.

Z amerického originálu:
The Full Armor of God: Defending Your Life From Satan's Schemes

Vydal: © Zachej.sk, 2019

Preklad: © Lukáš Vaník

Grafika: © Bookwork.sk

Jazyková korektúra: Zuzana Hašková

Mgr. Martina Bednáriková, MA

Biblické citácie, pokiaľ nie je uvedené inak, sú citované podľa
katolíckeho prekladu: Biblia – Starý a Nový zákon, SSV, 2016.

ISBN: 978-80-8211-119-7

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie
reprodukovať v akejkoľvek podobe alebo akýmkoľvek spôsobom
(elektronicky, mechanicky, fotokópiami alebo iným spôsobom)
bez súhlasu vlastníka autorských práv.

Úvod

List Efezanom napísal sv. Pavol novým veriacim v meste Efez, takzvanom „prvom meste Ázie“. Efez sa pýšil chrámom Diany, hlavného božstva Malej Ázie, a každý rok sa tešil tisícom pútnikov. No Efez bol – podobne ako zvyšok sveta 1. storočia – plný ľudí, ktorí si neboli istí svojou budúcnosťou a báli sa, že ich osud je v rukách mocností, nad ktorými nemajú vládu. Každý obyvateľ Efezu dobre vedel, čo mal Pavol na mysli, keď napísal, že nás „nečaká zápas s krvou a telom, ale s kniežatstvami a mocnosťami, s vládcami tohoto temného sveta, so zloduchmi v nebeských sférach“ (*Ef 6, 12*).

My kresťania si však dnes uvedomujeme túto neviditeľnú vojnu medzi Bohom a satanom – vojnu, ktorá prebieha všade vôkol nás – oveľa menej, než si ju uvedomovali veriaci v 1. storočí. Písmo nám jasne dáva najavo, že veľká časť našich pochybností o sebe, mnohé ťažkosti spojené s udržiavaním dobrých vzťahov či mnohé z obáv a strachov, ktoré nás trápia, majú pôvod v úsilí týchto „duchovných mocností zla“, ktoré trápili aj Efezanov. Preto je mimoriadne dôležité, aby sme pochopili posolstvo biblického *Listu Efezanom*. V ňom apoštol Pavol odhaľuje stratégie, ktoré satan používa na útok proti veriacim. A taktiež podrobne opisuje výzbroj, ktorú nám Boh dal, aby sme sa pred týmito satanovými útokmi ubránili.

V tejto knihe detailne preskúmame každú jednu časť Božej výzbroje v poradí, v akom o nich hovorí sv. Pavol, a vysvetlíme, akým spôsobom si ktorú z nich môžeme obliecť. Som presvedčený, že takto sa vydáte na cestu, ktorá vám prinesie väčšiu slobodu a viac radosti, než ste dosiaľ zakúsili vo svojom duchovnom živote. Keď použijete prostriedky, ktoré vám Boh ponúka, skutočne zabránite satanovi v tom, aby urobil váš život prázdny a nešťastným. Budete vedieť, ako máte ochrániť svoj život pred tými najmocnejšími a najhoršími plánmi nepriateľa.

Som presvedčený, že vám kniha pomôže pochopiť, ako prozreteľne sa Boh o vás stará. Cvičenia, ktoré sú jej súčasťou, majú prispieť k prežívaniu Pánovej slobody.¹

LAWRENCE O. RICHARDS

¹ Kniha obsahuje podstatu toho, čo autor (1931 – 2016) učil na seminároch *Freedom Workshop* po celých Spojených štátoch amerických (pozn. vyd.).

Prvá časť

**POCHOPIT
DUCHOVNÉ
MOCNOSTI**

~ 1 ~

Duchovné mocnosti zla kedysi

V roku 53 po Kristovi apoštol Pavol kráčal k mestu zvanému Efez. Putoval po dôležitej rímskej ceste, ktorú miestni volali „hlavná cesta“. Táto sa zo širej pláne dvíhala na hrebeň hory, z vrcholka ktorej Pavol prvý raz zazrel svoj cieľ. Mesto bolo ukryté za sedem metrovými hradbami, no Pavol už odtiaľ uvidel Artemision, chrám bohyne Artemis (známej tiež ako Diana), ktorý sa nachádzal v južnej časti mesta. Nádherný chrám, so stĺpmi žiariacimi vo svetle slnka, bol už v tých časoch považovaný za jeden zo siedmich divov sveta.

Artemision malo vo vlastníctve samotné mesto, pretože v prvom storočí bol Efez tretím najvýznamnejším mestom Rímskej ríše. Toto mesto sa mohlo pochváliť štvrtmiliónom obyvateľov. Nachádzalo sa na križovatke dôležitých morských aj pozemných obchodných ciest, a bolo tak ekonomickým, ako aj náboženským centrom provincie s názvom Ázia. Efez bol tiež cieľom tisícov pútnikov, ktorí každoročne putovali do mesta z nábožen-

ských dôvodov – aby si uctili miestnu bohyňu a vyprosovali si od nej pomoc.

Pavol však nešiel do Efezu ako pútnik. Prichádzal tam ako misionár – so zámerom šíriť evanjelium Ježiša Krista. Táto misia ho mala priviesť do priameho konfliktu „s vládcami tohoto temného sveta, so zloduchmi v nebeských sférach“ (Ef 6, 12). Efez nebol len centrom pohanského náboženstva: bol centrom činnosti zlých duchov. Vo veľkom sa tu praktizovala mágia a čarodejníctvo za účelom ovládnutia mocných duchov, o ktorých boli ľudia presvedčení, že riadia ich osudy.

Počas Pavlovho pobytu v Efeze mal vypuknúť otvorený konflikt medzi Kristom a démonickými mocnosťami, poddanými satanovi. Ani jedna z týchto mocností sa nechcela vzdať bez boja.

Pohľad na 19. kapitolu Skutkov apoštolov

Lukášovo rozprávanie o Pavlovom účinkovaní v Efeze, ktoré nachádzame v devätnástej kapitole *Skutkov apoštolov*, nám môže poslúžiť ako dobrý úvod do novozákonného *Listu Efezanom*. Táto kapitola vysvetľuje, prečo sa v danom liste kladie taký veľký dôraz na obranu veriacich pred démonickým útlakom. Pozrime sa teda na tri časti príbehu v 19. kapitole *Skutkov apoštolov*.

Pavol je tu opísaný ako ten, kto vyháňa zlých duchov a uzdravuje chorých.² Tieto „mimoriadne zázraky“ oslobo-

² Porov. Sk 19, 11-12.

denia sužovaných osôb od démonického útlaku sa udiali na verejnosti. Každý človek v meste vedel o mocných skutkoch tohto apoštola.

Lukáš ďalej rozpráva o synoch istého Skevu, ktorí boli exorcistami.³ V 1. storočí boli židovskí exorcisti veľmi uznávaní, pretože poznali tajné meno mocného židovského božstva, vďaka čomu mohli získať jeho pomoc. V tých časoch sa exorcizmus vykonával vzývaním mena mocného ducha – ako anjela, démona alebo božstva – a jeho zviazaním pomocou kliatby. Tento duch potom mohol byť poslaný vyhnať iného, menšieho ducha, ktorý trápil svoju obeť.

No raz, keď sa títo siedmi židovskí exorcisti snažili vzývať takýmto spôsobom meno Ježiš, muž, ktorého sužovali zlí duchovia, na nich zaútočil a všetkých siedmich zbil. Tento zlý duch pritom povedal, že Ježiša a Pavla pozná, no v týchto siedmich mužoch nenachádza žiadnu autoritu. Keďže exorcisti nemali s Ježišom žiaden osobný vzťah, nemali ani moc nad zlými duchmi. Neskôr sa o tejto udalosti „dozvedeli všetci Židia aj Gréci, čo bývali v Efeze“, a „na všetkých doľahol strach a zvelebovali meno Pána Ježiša“.⁴

Tretia časť príbehu z 19. kapitoly *Skutkov apoštolov* dokazuje, ako veľmi zapôsobila Pavlova porážka démonov na miestne kresťanské spoločenstvo. Mnohí z tých, ktorí sa venovali čarodejníctvu ako forme obrany pred démonmi, priniesli svoje knihy o mágii a zaklínadlách a verejne ich spálili. Lukáš nám rozpráva, že knihy, ktoré sa spálili,

³ Porov. Sk 19, 13-16.

⁴ Porov. Sk 19, 17.

mali cenu 50 000 drachiem, čo sa približne rovná mzde za 50 000 dní (136 rokov) nádennickej práce!

Z týchto troch epizód jasne vyplýva, že Efez bol centrom démonickej⁵ aktivity. *Skutky apoštolov* nám tak podávajú dôležitý záchytný bod pre porozumenie účelu a hodnoty tohto dôležitého listu Nového zákona, keďže v *Liste Efezanom* možno nájsť viac zmienok o démonických silách než v akomkoľvek inom novozákonnom liste. Pavol pritom svoje učenie vníma ako brnenie či výzbroj, ktorú nám Boh dáva na ochranu pred útokmi zo strany zlých duchov.

Vnímanie duchovného sveta v 1. storočí po Kristovi

V 1. storočí si väčšina ľudí uvedomovala, že duchovný svet je reálny, a bola presvedčená, že ho obýva množstvo rozličných duchov. Boli tam duchovia zosnulých, duchovia dávnych hrdinov, duchovia, ktorí boli bohmi a bohyňami. No boli tam aj démoni – zlí duchovia. Ľudia vo všeobecnosti verili, že všetci títo duchovia môžu nejako komunikovať so svetom ľudí, zasahovať doň a vplývať na ich život. Všetko – úspech v obchodovaní, v láske, v športových súťažiach, ba aj zdravie človeka – záviselo od toho, či boli duchovia danému jednotlivcovi naklonení alebo nie. Títo duchovia pritom boli, mierne povedané, nestáli a vrtkaví. Málo im záležalo na dobre človeka; mali skôr sklon ľu-

⁵ Dosl. satanskej (pozn. prekl.).

dom ubližovať, než im pomáhať. A tak to najlepšie, čo mohol človek spraviť, bolo buď prinášať obety na uzmiernenie pravdepodobne nahnevaných a nevraživých duchov, alebo sa uchýliť k mágii a pokúsiť sa ich ovládnuť.

Plutarchos, rímsky spisovateľ žijúci v 1. storočí, píše, že čarodejníci v jeho časoch ľuďom sužovaným démonmi radili, aby „recitovali a dookola vyslovovali efezské listy“. Týmito „listami“ bolo šesť údajne magických slov, ktoré boli napísané na odlišných kúskoch kože a mohli sa odriekať v rôznom poradí. Ak jeden sled týchto slov nezaúčinkoval, mohol vraj zaúčinkovať iný, pretože ani mágia nebola celkom spoľahlivá.

Žiaden obyvateľ Efezu však nikdy nevidel niekoho ovládať démonov tak, ako to dokázal Pavol. Niet teda divu, že mali obyvatelia mesta v takej úcte Pavla a Ježišovo meno!

A nemožno sa diviť ani tomu, že Pavol po svojom odchode z tohto mesta napísal miestnemu novému kresťanskému spoločenstvu list, ktorým ich chcel opätovne uistiť a povzbudiť. V tomto jeho liste, v *Liste Efezanom*, Pavol veľmi jasne predostrel spôsob, ako sa kresťania môžu obrániť pred útokmi zlých duchov, ozbrojených stratégiami zosnovanými samotným satanom.

~ 2 ~

Duchovné mocnosti zla dnes

Čo by našiel Pavol, keby prišiel do nejakého súčasného amerického mesta, napríklad Seattlu, v ktorom toto píšem? Seattle je vzrušujúce mesto, pri ktorom námorné trasy križujú pacifický „Ohnivý kruh“. A aj keď v súčasnosti prežíva mierny pokles rozvoja, je to prosperujúce mesto, ktoré je sídlom spoločností ako Google, Microsoft a mnohých finančných inštitúcií. Pýši sa úžasnou galériou výtvarného umenia, fantastickou horskou panorámou a veľkým, dôležitým medzinárodným letiskom.

No už zakrátko by si Pavol určite všimol, že duchovné mocnosti zla pôsobia aj tu. Nachádzajú sa tu mnohé kostoly, no väčšina obyvateľov sa nehlási k žiadnej cirkvi. Život jedného z pastorov jednej z najživších protestantských cirkví v tomto meste je v ohrození tak často, že na všetkých jeho bohoslužbách musia byť prítomní ozbrojení osobní strážcovia. Podľa prieskumu organizácie Pew Research Center asi 25 percent ľudí pravidelne navštevujúcich nejakú evanjelickú cirkev verí v rôzne pohanské ná-

uky a názory, napríklad o reinkarnácii, a pritom si vôbec neuvedomujú, že takéto názory si protirečia s kresťanským učeníom!

A ak by si tento moderný Pavol zapol televíziu a prezerá by si programy ponúkané televíznymi stanicami a internetovými médiami, zistil by, že viac než 60 programov a seriálov v sebe zahŕňa rôzne okultné prvky – od relácie *Paranormal State* od A&E, v ktorej aktéri vyhľadávajú rôzne nadprirodzené či paranormálne aktivity, až po seriál *Medium* od televízie CBS. Satan používa médiá na to, aby do americkej kultúry nenápadne zasieval pohanské názory a náhľady.

Mnohí ľudia sú ponorení do okultizmu – čo možno zistiť aj pri letmom prezretí stránky www.meetup.com, ktorá ľuďom pomáha stretať sa a nachádzať rôzne záujmové skupiny. Keby Pavol na tejto stránke zadal poštové smerovacie číslo Seattlu, zistil by, že v okruhu 25 míľ (t.j. približne 40 kilometrov) možno nájsť 11 šamanistických skupín, ktoré majú od 60 do 219 členov.⁶ Našiel by 10 skupín hnutia Wicca, ako napríklad „Väčšiu skupinu čarodejníkov a čarodejníč“, ktorá má 587 členov, či 205-člennú skupinu „Slobodných čarodejníč“.

Ak by Pavol hľadal ďalej, dozvedel by sa o 12 skupinách zaoberajúcich sa veštením z tarokových kariet či 9 skupinách zaoberajúcich sa vyvolávaním duchov, ktorí majú členov usmerniť alebo im pomôcť v rozhodovaní. Našiel by tiež 101-člennú skupinu veštíc, psychotronikov, lieči-

⁶ Tieto a nasledujúce údaje boli platné v čase napísania knihy (pozn. vyd.).

telov používajúcich „energiu“. Určite by si tiež všimol, že seattleská pohanská skupina má 371 a neďaleká everettská pohanská skupina zasa 251 členov. A keby Pavol pokračoval, narazil by na „Čarodejnícku školu“ – internetovú inštitúciu s viac než 227,000 stálymi študentmi, ktorí sa snažia dopracovať k zasväteniu na čarodejnicu či černokňazníka.⁷

Taká angažovanosť v okultizme a fascinácia duchovným svetom by bola pred 20 rokmi nezvyčajná. Americká kultúra sa mení a s ňou sa menia aj názory a presvedčenia novej generácie.

Aký je moderný pohľad na duchovný svet?

Je zaujímavé, že súčasné názory a pohľady na duchovný svet priam kopírujú názory z 1. storočia – najmä v tom, že entity a bytosti v duchovnom svete môžu mať na život človeka veľký vplyv. Medzi tieto entity patria duchovia zosnulých príbuzných, jednotlivci z dávnych dôb, bohovia a bohyne, anjeli a démoni, ba aj duchovia zvierat (totemy).

Medzi vierou mnohých dnešných ľudí a vierou Efezanov žijúcich v prvom storočí je však jeden veľký rozdiel: starovekí ľudia sa týchto duchov báli, zatiaľ čo dnešní ľudia predpokladajú, že sú im naklonení a ochotní pomôcť.

⁷ Autor v origináli používa slovo s tým najtemnejším významom (pozn. prekl.).

V dôsledku toho dnes moderní ľudia nemajú problém ísť k vešticiam čítajúcim z dlane, rôznym jasnovidcom, médiám či čarodejniciam alebo priamo vzývať duchov o pomoc alebo radu. No tým, že tak ochotne pozývajú do svojho života „vodcovských duchov“, vedome otvárajú dvere démonom – pretože práve tak Písmo označuje duchov, s ktorými sa snažili skontaktovať pohania!

A čo kresťania?

Keby Pavol navštívil moderný americký kostol, zistil by, že väčšina kresťanov si vôbec neuvedomuje, čo sa deje v našej kultúre. Taktiež by prišiel na to, že väčšina kresťanov nemá ani potuchy o vplyve duchovného sveta na náš život – a to aj v tom dobrom smere. Ó, áno, väčšina z nás vie, že jestvuje čosi také ako anjeli strážcovia. No vôbec nevieme, akým spôsobom by nám títo anjeli mohli pomáhať.

Pavol by sa tiež dozvedel, že len máloktorí dnešní kresťania berú zlých duchov vážne. Keby sa nás na to dotieravo pýtal, tak by asi väčšina z nás povedala, že veríme v existenciu satana a že aj zlí duchovia sú pravdepodobne skutoční. No presvedčenie, že mnohé naše duchovné, emocionálne, ba aj telesné ťažkosti by mohli spôsobovať démoni, je mnohým ľuďom na Západe celkom cudzie. A nie je to nič prekvapivé. Satan sa dnes snaží pracovať skôr v úzadí, takpovediac za scénu našej kultúry, než by vstupoval do otvoreného konfliktu tak, ako sa to dialo v Efeze.

Pri čítaní Svätého písma nachádzame len tri obdobia, v ktorých boj s démonmi prešiel do takého otvoreného zápasu.

- *V čase exodu, východu z Egypta.* Rany, ktorými Boh postihol Egypt, boli znakom súdu nad zlými duchmi, ktorí sa predstavovali ako božstvá.⁸ Zázrakmi spôsobená spúšť dokazovala, že Boh má väčšiu moc než démoni.
- *V čase Eliáša a Elizea.* V ôsmom storočí pred Kristom sa kráľ Achab snažil zaviesť náboženstvo uctievané boha Bála, a tak vytlačiť uctievanie Jahveho. Eliáš a Elizeus vykonali zázraky, ktorými dokázali, že „Pán je Boh“.⁹
- *V časoch Ježiša a apoštolov.* V prvom storočí démonická aktivita vzrástla, keďže satan a jeho vojská pochodovali proti Mesiášovi. Ježiš – ako aj neskôr apoštoli – verejne vyhánal démonov a uzdravoval chorých.

Okrem týchto období otvoreného, verejného konfliktu so zlými duchmi ostávali zlí duchovia skrytí; neprestali však byť aktívni. Hoci sú svedkami priamej a zreteľnej aktivity zlých duchov v našej kultúre len niektorí ľudia, démoni sú naďalej činní. No keďže zlí duchovia pôsobia takto „v zákulisí“, niektorí ľudia, ba aj kresťania, majú sklon podceňovať ich vplyv. Pavol si uvedomoval túto ľudskú tendenciu, a preto svojim nasledovníkom, ako aj bu-

⁸ Porov. 1 Kor 10, 20.

⁹ Porov. 1 Kr 18, 2

dúcim generáciám zanechal odkaz, ktorý nám pomáha spoznať démonov a bojovať s nimi.

Spoznávať toto pôsobenie začíname vtedy, keď chápeme, že v našich srdciach a v živote jednotlivých ľudí prebieha skutočný duchovný boj. Satan – slovami sv. Pavla – pracuje podľa istých „plánov“. Tieto plány alebo stratégie majú za cieľ ochromiť veriacich a urobiť ich bezmocnými a úbohými. Démoni vždy hľadajú otvorené dvere, ktorými by mohli vstúpiť, utláčať a ochromovať veriacich. Je teda možné, že v živote každého kresťana sú isté oblasti, v ktorých ho démonický útlak okráda o slobodu, ktorú – ako veriaci človek – má mať v Kristovi.

Pozrime sa teda bližšie na pôsobenie mocností zla.